

يىل : ۱ صاي ۷

يىللىقى

عثمانلى مەلىكى ئىچىن ۱۲ غروش
روسىيە ۋە مىجىستان ئىچىن ۲ روبلە
باشقا مەلىكىلەر ئىچىن ۵ فرانك

صايبىسى ۱۰ پارا

تۈرك سوزى

خانە دوغرو كىتەك ، خەلق ئىچىن چالغىش . . .

ھەندە بر « تۈرك يوردى » طرفىدە ھېقار يىلەر

مەدەرى جلال ساهەر

ادارە خانە

استانبول دە نور عثمانىيە
جادە سەندە ۴۰ نومرولى
« تۈرك يوردى »

پنجشنبه ۲۲ مایس ۱۳۳۰

بو صايبە كى بازىلەر :

تۈركچە يە كىملەر عثمانلىچە دىر ؟ عمر سيف الدىن * تربىيە ايشلىرى : خىيەر قلعه نرىنك بىطال غازىلر ك تربىيوى خەدمەتلىرى ،
كاظم نامى * شەر : قوشما تارخان * اصناف ئىچىن ترقى يوللىرى (۲) : چىفتىجى لونجالىرى ، قائىق * تۈرك غزەلەلر ندىن : راقى وودقا
- رامى ؟ (ترجمان) * مىلى حكاىيە تۈرك چوچوغى . عمر سيف الدىن .

لسانلر اولکلره ده گیل ملتله نسبت اولونور . شمالی آمریقادا قونوشولان لسانه « آمریقایچه » دینلمز « انگلیزجه » دینیر .

« عثمانلی » دییه برملیت قبول اولونمايچه « عثمانلیجه » دییه برلسانده قبول اولونماز .

شأنیتک ، علمک بووضوحه رغما :

— بولسان عثمانلیجه در ...

دیمکده عناد ایده نلر کیملزد ؟

دولت و ملتک آری آری شیلر اولدیغنه عقل ایردیره مینلر ، اُسکی و قرون وسطائی مدرسه علومنده حقیقت آریانلر ، قنه افسانه نظریله باقائلر و برده تورک ملتک اجتماعی و تربیه وی وحدتی چکمه مینلردر . اولکیلر جاهل ، فقط صوکنجیلر عالمدرلر . نه یایدقلا ری بیلیرلر . مقصدلری تورک ملتکی انکار ایتمکدر . بونک ایچون اولا لسانی انکار ایدرلر و تورک دیلی : « عثمانلیجه ، چاغتیجه ، آذربایجانجه ، قاراباغجه ، اوزبکجه ، قیرغیزجه ، شمالجه ، جنوبجه ، قریهجه ، تاتارجه » گیبی پارچاره آیریرلر . حالبوکه بونلر آری برلسان ده گیل ، برر لهجه در . وهیسی تورکجه در . هله روس علملری راحتجه یوقمق ایچین تاتارلری لسانجه تورکلکدن آیرمغه صوک درجه چالیشیرلر .

ملتک لسانله قائم اولدیغنی بیلن ملتپرور گنجلر تورک ملتکی داغیتیق و برله شیرمه مک ایچین یاییلان بو یاگیلش و قنه مخالف تقسیم قبول ایتزلر . « لسانیات » علمنجه « تورکجه » برلساندر . یالکز مختلف لهجه لری واردر . و استانبول تورکجه سی بوتون تورکلرک آدی لسانیدر .

قونوشولان صافی ، ساده ، گوزل و قوتلی استانبول تورکجه سیله دوغاجق اولان ملی بر تورک ادبیاتی ، ملی بر حرث Culture nationale داغیتیق و پریشان قالان

بویوک برملتک اجتماعی برلگنی تأمین ایده جک ، سکان میلیون قارده شمزی معاصرلاشدیراجقدر . فقط یوقادار مقدس و بویوک غایه یه آنجاق جانلی و طیبی برلساتله گیدیله بیلیر . اوده ، دائما تکرار ایدیورز ، اوقادار سودیگمز ، قونوشورکن محظوظ اولدیغمز لطیف و آهنگلی استانبول تورکجه سیدر .

عمر سیف الدین

تربیه ایشلری

خیر قلعه لرینک ، بطلال غازیلرک

تربیوی خدمتلری

اوقویوجیلرمدن کیمی « شاقامی ایدیور » دیه قهقهه لر صالیورده جک ، کیمی « آدام ، بوتورکیلر باقالم داها نلر یومورطلا یه جقلر ! » دیه آلا ی ایده جک ، کیمی ده « وای باشمک قارا یازیسی ، یگرمنجی عصرده خیر قلعه لرندن ، بطلال غازیلردن تربیوی خدمتلر اومان یازیجیلریمزده وار ! » دیه دوگونه جک . ضرری یوق ، بن بونلرک هپسنه قاتلانجه ؛ دوشوندیکم شیلری آجیق آجیق یازاجم ، « خیر قلعه لری » نه ، « قان قلعه لری » نه ، « بطلال غازیلر » . احتیاجز اولدیغنی آکلامغه چالیشاجم ؛ و نهایتده بویوک بر جسارته اورتایه ایشیدیلده ک بر ادعا فیرلاته جم . اوقویوجیلریم ایچنده عجم دوزمه سی دیه « جاوالا جوستا » شیلردن صایدقلا ری « خیر قلعه سی » نی ، « بطلال غازی » نی چوجوقلقلرندن سوه سوه اوقوماش قاچ کیشی واردر ، عجبا ؛ یکی نسلی بیلیمورم اما ، بزم نسل ایچنده بو ، کوتو برضاری کاغد اوزرینه طاش باصمه سیله باصیلمش کتابلری اوقوماش اولانلر یک ، یک آز اولسه گرکدر .

بن ، شیمدی ، کندی چوجوقلغنی خاطرلادم ؛ هنوز رشیده نک ایلک سنلرندن آنجاق اوقور یازار برشا کرد

قوشما

اومود گونشنه دوغرو گیده رکن
برقارانلق ناصدی . یوقدی یولداشم .
هیچ قورقادم فقط ، « بلکه یک آرکن
چیققد یوله ، دیدم ، ای غریب باشم ... »

« دورمایلم ، دورمق زمانی ده گیل .
دورمق ، قورقو ویریر . بونی آیی بیل ! »
یورویه چگم بن . ای دوشمان ! اگیل ...
اوبقوده گچمه سین گنجلکم . یاشم ...

عقلیده یوردیمه یاییلان وورغون ،
میسنکینلکدن گلدی او قانلی بوزغون .
دیلهرم تا کزیدن ، دوشرسه م یورغون
اولسون دوراجم یر هزار طاشم ...

تارخانه

ایکن ، « خیر قلعه سی » نی اوقومش ، یک زیاده خوشلانمشدم ؛ بلکه ده برقاق گیجه رؤیا لریمده هپ « حضرت علی » نی ، اگر جبریل طوماسه ایدی ، دنیایی بوینوزنده طاشیان اوگوزی کسه جک اولان ذوالفقارینی گوردم ، حضرت علی گوزمده نه قادار بویومشدی ! قهرمانقلارینی خاطریمه گتیردکجه یوره گمک ایچندن برشیلرک قاپاروب طاشدیغنی دویبوردم .

کتابک کنارنده « محمد خنی » نک حکایه سی یازیلی ایدی . اونی ده نه قادار سوه درک اوقومشدم . « تام باباسنٹ اوغلی » دیبوردم . بنده ده دین اوغرینه بویله بویوک قهرمانقلر هوسی اوینیوردی . فقط عظم یک گوزل ایرییوردی که بن نه علی یم ، نه محمد خنی ، بنم المده ذوالفقارم یوقدی . برووروشده یدی قات برلری کسه مزدم . صوگرا « بطلال غازی » نی اوقودم . شیمدی « خیر قلعه سی » ، « قان قلعه سی » وقعه لرینی سونمکه باشلامش

برقاندیل ایشینی گیبی بللی بلیرسز خاطرلیورم ؛ فقط « بطلال غازی » نک یالکز اسمی خاطرمده قالمش ؛ حکایه سی همان تمامیه اونوشم . بونک سببی اولکیلرینی ایکی اوچ دفعه اوقومش اولمقلغمدر ، بلکه صوگرادن « بطلال غازی » نی چوق آرادم ، فقط بولوندیغ یرلرده اونی بولمق ممکن اولمادی .

آرادن سنلر گجدی ؛ نه رومانلر ، نه حکایه لر اوقودم . « قساویه دومننه پن » دن ترجمه ایدلمش بوتون رومانلری اوزون اوزون گوزدن گچیردم . فرانسیزجه اوگره ندکدن صوگرا زولالری ، مویاسانلری ، فیلو برلری ، بول بورژولری ، مارسه ل پره وولری ، داها بیلیم کیملری هپ اوقودم ؛ فقط اعتراف ایده رم ، هیچ بریسندن او ایلک افسانه لرک ذوقنی آلامادم .

شیمدی او حکایه لری تکرار اوقومق بگا برذل گیبی کلمه سه ، عجبا ینه اُسکی ذوقله اوقویاییله جکمی یم ؟ کیم بیلیر ؟ بر کره دنه مک ایست . یورگمده « اوقورسه م بلکه بگنمده صوگرا بوخیالی و اُسکی ذوقی ده قاجیریم . » قورقوسی تربیور . باقیکنز چوجوقلقد کی مخیلم نه قادار حسلی ، حافظه م نه قادار قوتلی ایش . حکایه لرک اُک گوزل برلری ناصل ذهنه یر ایشم .

شبه سز بو وقعه لر تمامیه افسانوی ایدی ؛ همده ایچلرند اویله اینانیلمایه جق مبالغه لر واردی که بزم چوجوق عقللریمز اولنره سوه سوه اینانیردی . بر بویوکجه آدام قارشیمزه چیقوبده بونلرک اولمایاجق یالانلر اولدیغنی سویله ایدی ، بزی اُک حسلی یریمزدن یارالاردی . کیم بیلیر ، بلکه ده :

— آه ! دیرک ، بو آدام شیطانه اویمش ؛ ایمانی بوزولمش . قوجه بر حضرت علی نک آئنده کی ذوالفقارله ، آئنده کی دلدل ایله جهانلری تتره تمی ، اوکوز و بالیغی پارچالامی ایشدن بیله ده گیلدی . الله امر ایتدکدن صوگرا نلر اولماز .

اوت ، چوق دوغرو ، بنم نظرمده حضرت علینک

انسانلرده بولونماسی قابل اولمایان بر قوته، بویوک بر معنویت صاحب اولدیغنده شبه یوقدی. و بوقوت و معنوی اونک پیغمبریمزه داماد و عمجه سنک اوغلی اولماسنده بولدیغ قادار اسلاملغده ایماننده بولیوردم.

آنامک یاردیمیه چوجوقلمغه بویه افسانوی دها بر قاچ کتاب اوقودم. بوتون بونلر بنده غایت دویغولو بر عصیت او یاندیریوردی. جامعلرده گوزل سسلی حافظلر دیکلرکن آغلاردم، کندی قرآن اوقورکن آغلاردم. مولودلرده بوسوتون جوشاردم. نمازی قیلارکن یوره کم قاپاریر، قاپاریر؛ کندی دنیانک اوستنده دها روحانی برعالمه یوکسلمش بولوردم. شیمدی دوشونیوردم اووقت نه قادار طاتلی، بونکله برابر نه قادار سوکولوب آتیلماز، اؤ افاق شبه لکلرندن عاری بر ایمان صاحبی اولدیغی آکلیوردم.

بن مکتبده درس اولارک یانگیز بر سنه علم حال اوقویا بیلیم ایدم؛ فقط یک باصمه قالیب اؤزلتکلری ایچون آز زمانده اونوتدم. نه دن صوگرا، یگریمی بکرمی بش یاشلارنده قوجه بر دلیقانی ایکن علم حالی اوگره نمک مراقه دوشدم.

زمان قلبه نه شبهلر قویدی، نه قادار صارصینتیلره اوغرامد. فقط وجدانک درین، اؤدرین برکوشه سنده اویوقلار گبی دوران بر ایشیق اوصارصینتیلرده، شویله بر پارلیور، صانکه «بن بورادیم، هنوز سونمدم.» دییوردی. و او ایشیق سونمده، عرفانجه سرمایه آردنجه شعله سی ده آردی، بویودی. یالانچی و صرائی برگوستریشله اونی سونمش گورمک ایسته مدم.

شیمدی کندی کندی صوریورم؛ ناصل بر قوت او ایمانی بن قلبه میخلامشدی؛ بن بر جوق فضیلتلری بی - اگر وارسه - ایمانده کی قوته مدیونم. بنده بو ایمانی او یاندران عامللر آراسنده «خبر قلعه لری» نی، «بطال غازی» لری خوشنود بر تبسمله قارشیلیورم. ایلک آئی بی کوتوی آکلامغه باشلادیغ زمانده اوقودیغ بو حکایه لر،

او غریب شیوه سی، او بیس باصمه سیله برابر بنم نه قادار خوشمه گیتمشدی؛ یان اونلری تمیز بیاض کاغدلر اوزرینه گوزل حرفلره باصیلیمش یالیزی بر جلد حالنده اوقومش اولسه ایدم؛ او وقت اونلر بنم ایچون بر مجوهردن دها دگرلی اولاجقدی؛ چکمه جمک بر برینی طوناجق، بلکه شیمدی به قادار صاقلانوب قالا جقدی.

بوگون سز چوجوقلر یگزه بونلری اوقوتیور، اوقوتق ایسته میورسکنز؛ اونلری یک صاچه صاپان بولیورسکنز. یاورو گیزک بویه اینانیمایه جق بر طاقم عجم دوزمه سی یالانلر اوگره نمه سنه بر تورلو راضی اولیورسکنز. حقگزارمی؛ او افسانه لرک ضرری نه در؛ ایلریده بویودیگی، محاکمه سی قوتلندیگی وقت، او بونلرک افسانه اولدیغی آکلامازمی؛ وارسین اووقت قادار بعضی افسانه لره اینانیورسین. چوجوق ماصالدن، افسانه دن حظ ایدر؛ بونلر سایه منده اونده تربیوی بر تاثیر حصوله گتیرمگه چالیشک.

ماصاللرک، افسانه لرک اخلاق و ملی تربیه به یک بویوک فائده لری اولدیغی تربیه علمیه اوغراشانلر سولیورلر. بو ذاتلر ایلته بونی اولو اورته ادعا ایتیورلر؛ اوزون زماندن بری بونی دنه مشلر، تاثیر لری آراشلرده بونیجه وار مشلر. اگر بز کندی کندی میز آییجه یوقلار سه ق، طاتلی طاتلی دیکله دیکمز بر جوق حکایه لردن بعضیلرینک اخلاقزه تاثیر ایتدیگی آکلامقده گجیمه یز؛ و بو کشفدن عادتاً نمون اولورز.

خلقه آییجه بر باقیگیز، اونک بویوک جهلیله برابر ایماننده نه کسکین بر آتش واردر. او سزک گبی علم حاللر، فقهلر، بیلیم نلر اوقومیور؛ فقط سزدن جوق، یک جوق زیاده ایمانلیدر. سز، حرب زماننده اندیشه لر ایچنده یاشارکن او، اوگنی آردنی دوشونمده کندی آتسه آتیور. گچن بالقان حربنده ائنده کی توفکی قوللانماسی بیه بیلیمه ین نه قادار محمدجک محضا شهادت قایغوسیه دوشمانه هجوم ایتدی. اما «نه اولدی؟» دیه جکسکنز. بنجه اویله بر شی تحقیق ایتدی که بو خلقت

اوغراشا جقلر، قوتلری و آلتلری برلشدیره رک باشقا مملکتلرده قیمتی نتیجه لر تولید ایدن: تقاعد، معاونت، قارشیلقلی اعتبار صاندیق لری، درس لر، کتبخانه لر، استهلاک جمعیتلری، معلومات و بوش قالان عمله لر ایچین برلشدیرمه، حساب، اجر تیلر حقنده تدقیقلر یا یق ایچین اجورات دائرة لری... الخ گبی فائده لی مؤسسه لری وجوده گتیرمگه موفق اولاجقلردر...

فی الحقیقه بوقانون چالیشمق و ایلر یله مک ایسته یه نلرک اوگنه آچیلان چاقیل و دیکه نلرله دولو یولی دها امین دها امیدلی بر حاله گتیریور، اؤ زیاده اهل ایدلش متواضع و قاعتکار بر خلقت یارینکی حیانتدن طاشان بر ایشیق حسنی ویریوردی. والده ک روسو بویکی سغیلرنده اؤ جوق ایشلرینه یارایاجق بر یکی وصف دها قازانیدردی. چیفتچی لونجالی بری عمومک منفعت خدمت ایدن مؤسسه لر میانه ادخال ایتدیردی بوکا یک زیاده لایقیدیلر. چونکه اونلر باشقالری گبی نه یارادیلشک وجوده کتیردیکی نقصانلری نه تار یخک بیریکدیردیکی اساسلری اخلاک ایتک ایسته یورلردی. اونلر جمعیتک بوتون انقلابلرینه یابانچی قالمش، هر زمان اونوتولمش، حقیر گورولمش بر کتله یی او یاندرمق اونلرک بلکه تایلک چیفتچی به قادار دایانان کوره نه کلری یرینه احتیاج و زمانک ایجاب ایتدیردیکی اساسلری وضع ایتک آرزو ایدیورلردی.

چیفتچیلرک سویه سی بوتایلدن استفاده ایتک ایچین یک آزایدی. فقط احوالک لونجالره تحمیل ایتدیکی بعض شیلر شهرت و موفقیتلرینه حیرت ویره جک قادار یارادی. بونلردن اؤ مهمی: طوبراغی قوتله ندیره جک شیلرک مشترکاً صاتین آلیماسی ایدی. اوزمان بر چیفتچی ایچین بونک قادار زحمتی و الدانیشلی برشی یوقدی. اکثر یا کیمیوی کوبره دییه کندیسنه ترکیبی بوزوق شیلر صاتیورلر، هم بارادن هم سنه دن اولویوردی. لونجا بر کیمیا خانه آجیدی. آلیناجق شیلری ابتدا اوراده تحلیل ایتدیریور، صوگرا کویولور نامه طوپدن صاتین آلیوردی. آئی کوبره بولامادینی زمان بالذات کندیسی استحصال

معناً اوله مش، ینه اؤسکی شوکتیه یاشامق ایچون آز زمانده کافی قوت قازانه جق قادار زنده بولولمش اولدیغیدر. بونی سز آز بر شیعی گوریورسکنز؛ حالوکه بن اونی ملتک حیاتنه اؤ بویوک شاهد گوریورم.

ایشته خلقد بوقوی ایمانی، یک ابتدائی بر دینی تربیه طوتیور. او افسانه لر خلق آراسنده نه قادار منتشر در. اوقومه یازمه بیلیمه نلر ایچنده بیه اونلری امانلردن دیکله بوب حفظ ایتشلر واردر. نفر جکلر ایچنده پیغمبریمز اقدیمزک بیه اسمنی بیلیمه نلر وار که دین اوغرینه شهید اولمی اؤ بویوک بر ناثلیت بیلیر.

مسأله یی داللاندر بوب بوداقلاندر مقسزین ادعا ایدیورم که «خبر قلعه لری»، «بطال غازیلر» بزم دینی تربیه مزده بویوک و مؤثر عاملدرلر. اویله ایسه بونلری دها آئی و دها متأخر بر قالییه صوقالم.

ناظم نامی
أصناف ایچین ترقی یولاری:

۲

چیفتچی لونجالی

بوندن اوتوز سنه اول فرانسه ده چیفتچی لونجالی یگی فیلزلر پیداسنه چالیشیرکن داخله ناظری بولونان «والده ک روسو» والیرلر بر تعمیم گونده رمش، اوصیاده چیقان لونجالی قانونی حقنده حکومتک دوشونجه لرینی آکلامشدی. دییوردی که:

«حکومتک اؤ بویوک املی سنی اربابی آراسنده برله شمک فکرینک، اشتراک قناعتک دوغانی و یایلماسیدر. واضع قانون ده آرا لرنده کی مناسبتلره نظر آتشکل ایده جک صنعت لونجالرینک بیه جمعیتک انتظامی تهید ایده جک بر حرب ده گیل، مادی، معنوی بر ترقی واسطه سی اولدیغی آکلادی. یک فائده لی اولان سغیلرینی اؤ تاثیرلی بر قدرت درجه سنه یوکسه لیمک ایچین اونلره برر معنوی شخصیت ویردی. بشاء علیه بوندن صوگرا اونلر بر طرفدن بویکی صفتلری دیکر طرفدن هیچ باغلامق ایسته نمه ین سربست مساعیلری سایه منده استقبالدن آمین